

## TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 22. listopadu 2022

Akademie věd ČR  
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1  
www.avcr.cz

## PROČ LIDÉ V EVROPĚ VOLÍ POPULISTY? ODPOVÍ VÝZKUM V DESETI ZEMÍCH VEDENÝ ČESKOU ANTROPOLOŽKOU

**Grant Evropské výzkumné rady ve výši téměř 37 milionů korun (1,5 mil eur) získala sociální antropoložka Johana Wyss z Etnologického ústavu Akademie věd ČR. Ve Slezsku, Haliči, Burgenlandsku a Istrii provede etnografický výzkum metodou zúčastněného pozorování. Pětičlenný tým bude pod jejím vedením rok sbírat data o kolektivní paměti obyvatel daných přeshraničních regionů, zasahujících deset zemí Evropy.**

Granty Evropské výzkumné rady (ERC) podporují excelentní vědce s ambiciózními badatelskými návrhy. Projekt Johany Wyss nazvaný MEMPOP: Paměť a populismus zezdola je průkopnický. Nabízí zcela nový pohled na problematiku populismu nejenom ve střední a východní Evropě, ale i na populismus jakožto globální fenomén. Rada ocenila právě novost a originalitu přístupu, který nezkoumá státy, velká města a populistické „hvězdy“, ale lidi, kteří z nich hvězdy dělají. „*Chci se zaměřit na pochopení perspektivy a legitimních a racionálních důvodů, které vedou běžné voliče k podpoře těchto politiků a jejich ideologií,*“ říká Johana Wyss.

Slezsko, Halič, Burgenlandsko a Istrie – tyto regiony se vyznačují drsnými historickými zvraty, přesuny státních hranic i obyvatel a také narůstajícím populismem. „*Napříč Evropou vidíme vzestup populismem zatížených politických stran. A zatímco se většina studií věnuje populistickým politikům ve velkých městech, jako je Praha, Varšava nebo Budapešť, my budeme zkoumat často opomíjené pohraniční regiony a jejich obyvatelstvo. Zajímá nás, jaké důvody vedou voliče k podpoře populistických hnutí,*“ vysvětluje Johana Wyss. Výsledek jejího výzkumu by měl najít souvislost mezi kolektivní pamětí a stále narůstající oblibou populistických stran.

Čtyři vybrané oblasti se totiž vyznačují nejenom turbulentní a třaskavou historií, ale také nesourodým obyvatelstvem, které má ke svým regionům i státům často komplikovaný vztah. Především proto, že jejich hranice a demografická skladba vznikly v důsledku nahodilých a násilných historických okolností. Jsou to místa, kde se opakovaně přepisovaly hranice i státní příslušnosti, valily armády a odsunovalo obyvatelstvo.

### **Jak zkoumat skryté postoje a názory**

Vědci budou pracovat metodou zúčastněného pozorování při terénním výzkumu, tedy dlouhodobým, zhruba rok trvajícím pobytem na místě. V plánu jsou čtyři transnacionální regiony: česko-polsko-

Kontakt pro média: **Markéta Růžičková**  
Divize vnějších vztahů AV ČR  
press@avcr.cz  
+420 777 970 812

německé Slezsko, ukrajinsko-polská Halič, rakouské Burgenlandsko, které až do konce 1. světové války patřilo k Uhrám, a chorvatsko-slovensko-italská Istrie. „Vybírala jsem oblasti, které mají zkušenost s rakousko-uherskou říší. Tři z nich ale také sousedily s jinými evropskými říšemi – Slezsko s Pruskem, Halič s ruským Ruskem a Istrie s Otomanskou říší,“ vysvětluje klíč k výběru regionů Johana Wyss.

„Zúčastněné pozorování je metoda výzkumu, jejímž prostřednictvím dokážeme pochopit chování, postoje a názory respondenta holisticky, tedy celkově. Podstatnou součástí je navázání opravdového vzájemného vztahu, respektu a důvěry,“ zdůrazňuje badatelka s tím, že všechny údaje v projektu budou anonymizované.

Johana Wyss se jako sedmá žena zařadila mezi padesát čtyři českých elitních vědců, kteří nejprestižnější evropský grant od jeho vzniku získali.

Více informací: [Dr. Johana Wyss](mailto:wyss@eu.cas.cz)  
Etnologický ústav AV ČR  
[wyss@eu.cas.cz](mailto:wyss@eu.cas.cz)



Srovnání mapy Evropy v roce 1900 a v současnosti

Zdroj: Johana Wyss, Etnologický ústav AVČR, grafická úprava Vladimír Kotek



*Johana Wyss, Etnologický ústav AV ČR*